

โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง อำเภอทุ่งเขาหลวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วิธีปฏิบัติ เลขที่ DEN-WI- 002-01

เรื่อง

การฝ่าฝืนคุณ

	ชื่อ – สกุล	ลายเซ็น	วัน เดือน ปี
จัดทำโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		
ทบทวนโดย	นางสาวนนทภรณ์ พันธุ์พิमानมาศ		
	นางสาวนตยา บำรุงรัตน์		
	นายอภิสิทธิ์ ดิษคำ		
ตรวจสอบโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		
อนุมัติโดย	นายนพพล ตั้งรมยวิไลย์		

 <p>โรงพยาบาลทุ่งเขาหลวง</p>	<p>หน้าที่ 1 / 4 วันที่อนุมัติใช้ รหัสเอกสาร : DEN-WI- 002-01</p>
<p>เรื่อง การผ่าฟันคุด</p>	<p>ผู้จัดทำ : นายนพพล ตั้งรัมย์วิไลย์</p>
<p>ระดับเอกสาร : วิธีปฏิบัติ</p>	<p>ผู้ตรวจสอบ : นายนพพล ตั้งรัมย์วิไลย์</p>
<p>หน่วยงาน กลุ่มงานทันตกรรม</p>	<p>ผู้อนุมัติ : นายนพพล ตั้งรัมย์วิไลย์</p>

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อป้องกันและควบคุมการติดเชื้อในผู้ป่วยที่ได้รับการผ่าตัดฟันคุด
- 1.2 เพื่อป้องกันการเกิดภาวะแทรกซ้อนภายหลังการผ่าตัดฟันคุด
- 1.3 เพื่อให้ผู้ป่วยทราบถึงผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากการผ่าฟันคุด
- 1.4 เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. ขอบเขต

2.1 ขอบ่งชี้

- 2.1.1 มีการอักเสบของเหงือกที่ปกคลุมฟัน (pericoronitis)
- 2.1.2 ป้องกันฟันข้างเคียงผุจากการมีเศษอาหารอัดซอกฟันบ่อยและทำความสะอาดไม่ได้
- 2.1.3 ป้องกันการเกิดโรคปริทันต์ของฟันข้างเคียง
- 2.1.4 ป้องกันการละลายของรากฟันซี่ข้างเคียง
- 2.1.5 ป้องกันการเกิดถุงน้ำและเนื้องอก
- 2.1.6 ฟันคุดที่อยู่ใต้แผนที่จะทำฟันเทียม

2.2 ข้อห้าม

- 2.2.1 เมื่อผู้ป่วยไม่ต้องการผ่าฟันคุด ให้บันทึกไว้ในเวชระเบียนและผู้ป่วยเซ็นรับทราบ
- 2.2.2 การถอนฟันคุดแล้วทำให้เกิดอันตรายต่ออวัยวะข้างเคียง ควรนัดผู้ป่วยถ่ายภาพรังสีปีละ 1 ครั้ง เพื่อดูการเปลี่ยนแปลง
- 2.2.3 มีปัญหาสุขภาพหรือโรคทางระบบบางอย่าง เช่น มีโอกาสทำแล้วเลือดหยุดยาก หรือติดเชื้อ แผลหายช้า

เรื่อง การผ่าฟันคุด	หน้าที่ 2 / 4
ระดับเอกสาร : วิธีปฏิบัติ	รหัสเอกสาร : DEN-WI- 002-01

3. ผู้รับผิดชอบ

- 3.1 ทันตแพทย์ มีหน้าที่วินิจฉัยและวางแผนการรักษา ประเมินสภาพซี่ฟันคุดกับสภาพผู้ป่วย และทำการผ่าฟันคุดรวมถึงให้คำแนะนำถึงผลข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้นจากการผ่าฟันคุดพร้อมให้ผู้ป่วยเซ็นยินยอมตั้งแต่ก่อนเริ่มการผ่าและให้คำแนะนำในการดูแลแผลผ่าฟันคุดหลังจากผ่าเสร็จแล้ว
- 3.2 Assistant ผู้ช่วยข้างเคียงทันตกรรม มีหน้าที่ให้คนไข้อ่านและเซ็นคำยินยอมและรับทราบผลข้างเคียงของการผ่าฟันคุด ถ่าย x-ray ฟัน จัดเตรียมเครื่องมือ ช่วยข้างเก้าอี้ขณะทำการผ่าฟันคุด จัดเก็บเครื่องมือทำความสะอาดภายหลังการผ่าฟันคุดเสร็จ และให้คำแนะนำผู้ป่วย ภายหลังการผ่าฟันคุดรวมถึงให้ก่อนประคบความเย็นเพื่อลดบวมแก่คนไข้

4. นิยามศัพท์

ฟันคุด คือ ฟันที่ไม่สามารถขึ้นหรือขึ้นมาได้แค่บางส่วน อยู่ในกระดูก หรือเนื้อเยื่ออ่อน ฟันดังกล่าวจะขึ้นมาไม่ได้เมื่อถึงระยะเวลาที่ต้องขึ้น ในที่นี้จะหมายถึงฟันกรามแท้ซี่ที่ 3

5. วิธีปฏิบัติ

- 5.1 ประเมินสภาพความแข็งแรงและสุขภาพของผู้ป่วยก่อนเข้ารับการผ่าตัด
- 5.2 กรณีฟันคุดซี่ที่ไม่มีอาการ ถ้าผู้ป่วยอ้าปากได้ปกติก็ถ่าย x-ray ฟันคุดซี่นั้น เพื่อวางแผนการรักษา โดยประเมินลักษณะตำแหน่งของฟันคุดจากภาพ x-ray ซึ่งถ้าฟันคุดอยู่ในตำแหน่งที่ลึกหรือสูงมากๆและใกล้เคียงอวัยวะที่สำคัญ คือ inferior neurovascular bundle โพรงอากาศ maxilla และพื้นของกระบอกตา (floor of orbit) ถ้าผู้ป่วยไม่มีอาการใดๆก็จะไม่พิจารณาผ่าตัดออก เพราะการผ่าตัดออกอาจเป็นอันตรายและเกิดปัญหาแทรกซ้อนมา
- 5.3 กรณีผู้ป่วยที่มีสุขภาพแข็งแรงและบริเวณฟันคุดมีการติดเชื้อหรือเกิดเป็น pericoronitis และมีอาการปวด ทำให้อ้าปากได้น้อย

เรื่อง การผ่าฟันคุด	หน้าที่ 3 / 4
ระดับเอกสาร : วิชาชีพปฏิบัติ	รหัสเอกสาร : DEN-WI- 002-01

- 5.3.1 กรณีอ้าปากถ่าย x-ray ได้ให้ถ่ายฟิล์ม x-ray หากเคลสยากมากให้ส่งต่อให้ทันตแพทย์เฉพาะทาง หากทำได้ให้ออกบัตรนัดวันผ่าและให้ผู้ป่วยรับยาแก้ปวด แก้อักเสบ และยาปฏิชีวนะ 1 สัปดาห์เพื่อลดการปวดและการติดเชื้อซึ่งจะทำให้ยาซาออกฤทธิ์ได้เต็มที่ขณะผ่าฟันคุด
- 5.3.2 กรณีบวมติดเชื้อมากและอ้าปากไม่ขึ้น ให้ผู้ป่วยรับยาแก้ปวด แก้อักเสบ และยาปฏิชีวนะ 1 สัปดาห์พร้อมนัดวันมาถ่ายฟิล์ม x-ray เพื่อประเมินความยากง่ายก่อนผ่าฟันคุด
- 5.4 กรณีที่สามารถทำการผ่าฟันคุดได้โดยประเมินทั้งความพร้อม อาการทางคลินิก ภาพถ่ายX-ray จิตใจ และร่างกายของคนไข้
- 5.5 ก่อนจะผ่าต้องอธิบายแผนการรักษาให้ผู้ป่วยทราบ อธิบายผลข้างเคียง ภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้หลังการผ่าฟันคุดกรณีฟันคุดอยู่ใกล้เคียงอวัยวะที่สำคัญ เช่น ID nerve การชามุมปากหรือลิ้น การติดเชื้อหลังผ่า การมีเลือดหยุดไหลยาก ใบหน้าบวม มีจ้ำเลือด การอ้าปากไม่ขึ้นหลังผ่า การเกิดรากหักขณะผ่า และให้ผู้ป่วยลงชื่อยินยอมในการรักษาหลังรับทราบข้อมูลทั้งหมดก่อนเริ่มผ่า ส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์ลงชื่อเป็นพยาน และทันตแพทย์ลงชื่อผู้ทำหัตถการหลังจากผ่าตัดเสร็จ
- 5.6 ขณะผ่าต้องมีผู้ช่วยทันตแพทย์เข้าช่วยเหลือในการผ่าตัดทุกครั้ง หากไม่พร้อมให้เลื่อนวันผ่าตัด
- 5.7 หลังผ่าฟันคุดเสร็จให้ผู้ผู้ป่วยกัผ้า gauze นั่งรอทันตแพทย์จ่ายยาพร้อมรับคำแนะนำหลังผ่าและผู้ช่วยทันตแพทย์ต้องให้แผ่นประคบเย็นเพื่อลดบวมแก่คนไข้ รวมถึงผ้าก๊อชไว้สำหรับเปลี่ยน และเตือนคนไข้ให้มาตัดไหมเมื่อครบ 5-7วัน
- 5.8 การให้คำแนะนำหลังผ่าฟันคุด
- 5.8.1 กัดผ้าgauze ให้พอแน่น 1 ชั่วโมงเพื่อให้เลือดหยุด
- 5.8.2 แปรงฟันได้ตามปกติ เพียงแต่ระวังที่แผลถอนฟัน
- 5.8.3 ห้ามเอานิ้วมือ ไม้จิ้มฟัน มาแตะบริเวณแผล และห้ามคุ้ยเคี้ยวแผล
- 5.8.4 ห้ามดื่มสุรา ของมีมันเมา หรือรับประทานอาหารเผ็ดจัดหรือร้อนจัด และของดิบ
- 5.8.5 หากบวมปวดมากหรือมีอาการผิดปกติให้กลับมาให้ทันตแพทย์ตรวจ

เรื่อง การผ่าตัด	หน้าที่ 4 / 4
ระดับเอกสาร : วิชาชีพ	รหัสเอกสาร : DEN-WI- 002-01

- 5.8.6 ถ้าปวดให้รับประทานยาแก้ปวด 1-2 เม็ด ถ้าอาการปวดไม่ดีขึ้นให้ทานซ้ำเวลาห่างกัน 4 ชั่วโมง อาจทานยาแก้แสบร่วมด้วย
- 5.8.7 ถ้ามีแผลเย็บให้กลับมาตัดไหม ภายใน 5-7 วัน
- 5.8.8 ห้ามบ้วนปากแรงตอนแปรงฟัน และห้ามดื่มน้ำด้วยหลอด ให้ใช้แก้วเท่านั้น
- 5.9 การแต่งกายของบุคลากรในทีมผ่าตัด (ทันตแพทย์ และ ผู้ช่วยทันตแพทย์)
 - 5.9.1 สวมเสื้อกาวน์ยาว หมวก mask แว่นตา เฟสชิล
 - 5.9.2 สวมถุงมือ โดยทันตแพทย์ใช้ถุงมือผ่าตัด ส่วนผู้ช่วยทันตแพทย์ใช้ถุงมือ disposable
 - 5.9.3 ล้างมือตามวิธีที่กำหนดด้วยการใช้น้ำยาล้างมือตามหลัก IC ทั้งก่อนและหลังผ่าตัด
- 5.10 การประเมินผู้ป่วยในวันที่มาตัดไหม
 - 5.10.1 ประเมินสภาพร่างกายผู้ป่วย
 - 5.10.2 ประเมินแผลว่าหายปกติหรือไม่ มีการติดเชื้อมี หรือภาวะแทรกซ้อนใดบ้างให้บันทึกในเวชระเบียน
 - 5.10.3 ตัดไหมและอาจจะล้างแผลกรณีมีเศษอาหารสะสมมา หากเป็น Dry socket ให้ใส่ avogyl ร่วมด้วย
 - 5.10.4 ให้คำแนะนำในการดูแลแผลอย่างเหมาะสม
- 6. เกณฑ์ชี้วัด
 - 6.1 ร้อยละของการเกิด infection หลังผ่าตัด
 - 6.2 ร้อยละของการเกิดอาการชาหลังผ่าตัด
 - 6.3 ร้อยละของการเกิด drysocket หลังผ่าตัด
 - 6.4 ร้อยละของการเกิด post-op bleeding หลังผ่าตัด
- 7. เอกสารอ้างอิง

คู่มือปฏิบัติงาน กลุ่มงานทันตกรรม โรงพยาบาลบางไทร
- 8. ภาคผนวก
 - 8.1 ไม่มี